

John Broadus Watson (1878-1958)

„Dajcie mi dziecko splotzone przez dowolną parę rodziców i dajcie mi pełną kontrolę nad środowiskiem, w jakim będzie ono wzrastać - a sprawię, że wyrośnie na wybitnego uczonego, artystę, politycznego przywódcę, czy też, jeśli tylko będę tego chciał, zostanie pospolitym przestępcą”

nie ma wrodzonych predyspozycji, umysł to *tabula rasa*, są tylko wyuczone reakcje

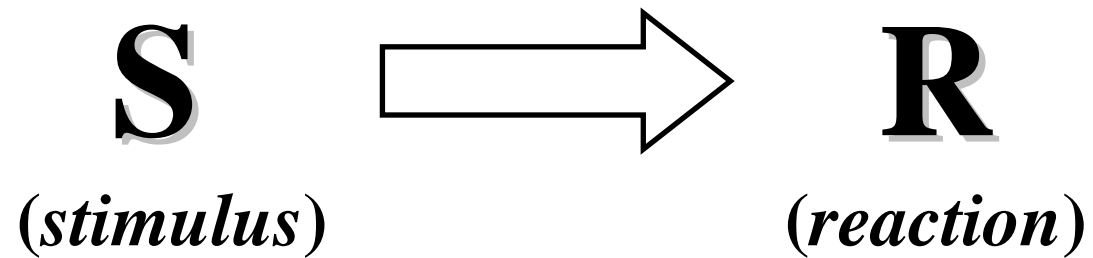
najważniejsze twierdzenia behawioryzmu

- ❑ **świadomość nie istnieje, a jeśli istnieje to nie może być przedmiotem psychologii**
- ❑ **człowiek w swoim życiu psychicznym i w reakcjach nie jest autonomiczny, ale zdeterminowany przez środowisko fizycznie i społecznie**
- ❑ **przedmiotem psychologii są tylko dające się zarejestrować zewnętrzne reakcje na bodźce, a więc ramy zewnętrzne, reakcje fizjologiczne czyli zewnętrzne zachowania**
- ❑ **psychologia może tylko działać na związki między bodźcami (S), a reakcjami (R) bez brania pod uwagę wewnętrznych procesów psychicznych**

behawioryzm

determinizm środowiskowy

- ✿ **środowisko jest układem aktywnym**
- ✿ **człowiek jest układem reaktywnym, którym nie kierują wewnętrzne motywy i dążenia**

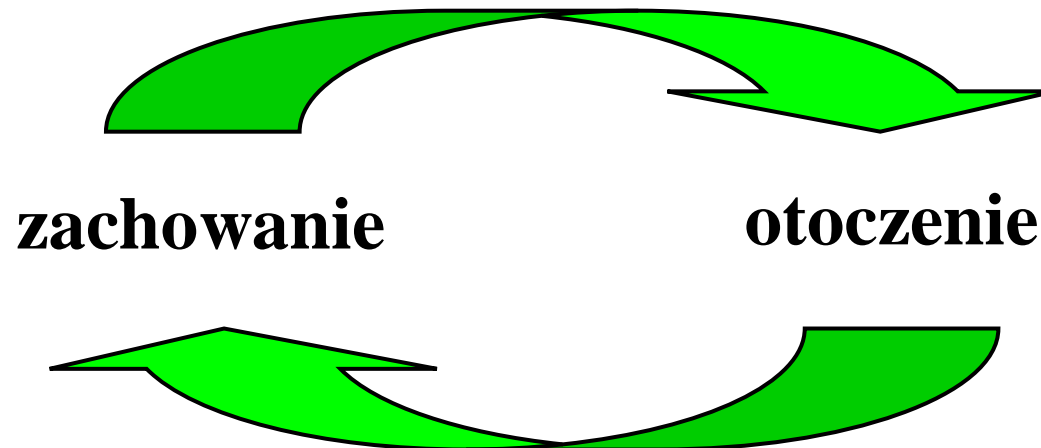
założenia behawiorystów

- ❖ **uczenie** się to przyswajanie nowego zachowania i ma **charakter uniwersalny**, pozwalający na wyjaśnienie złożonych procesów
- ❖ ogólne prawa **S→R**, można wykryć posługując się wyłącznie **metodą eksperymentalną**
- ❖ badania prowadzone na **zwierzętach** stały się podstawą badań **psychologicznych**
- ❖ na **te same bodźce** ludzie **różnie** reagują
- ❖ ta sama reakcja pojawia się pod wpływem różnych bodźców, co ułatwia manipulowanie człowiekiem

człowiek odbiorca informacji

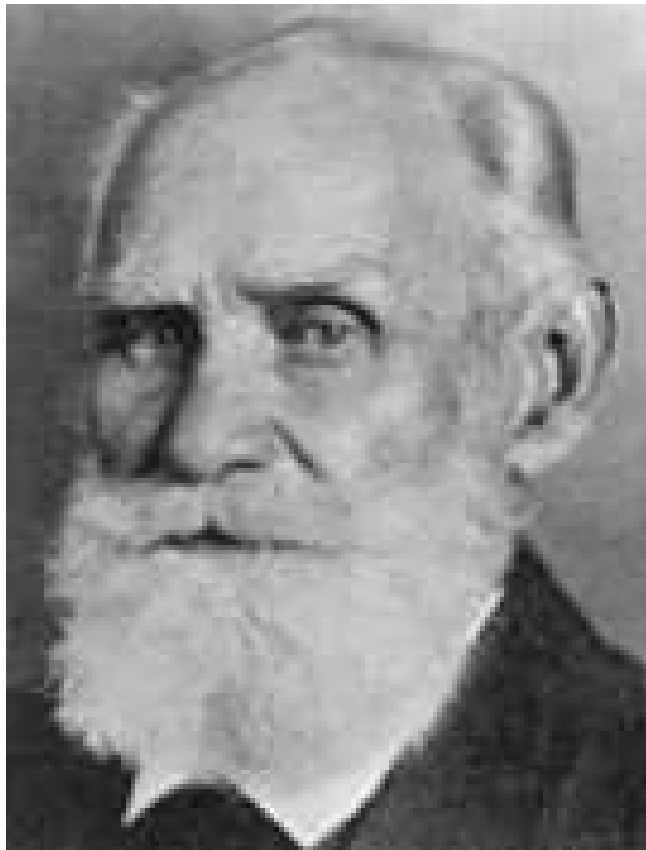
warunkowanie

- Ⓢ klasyczne (reaktywne) – *Pawłow*
- Ⓢ instrumentalne – *Thorndike*
- Ⓢ sprawcze – *Skinner*

Iwan Pawłow (1849–1936)

laureat

Nagrody Nobla

z medycyny w 1904

warunkowanie klasyczne – reaktywne

bodziec warunkowy,

na początku neutralny w stosunku do

reakcji bezwarunkowej,

prezentowany z

bodźcem bezwarunkowym,

który zawsze wywołuje

reakcje bezwarunkową,

po serii prób wywołuje

reakcję warunkową

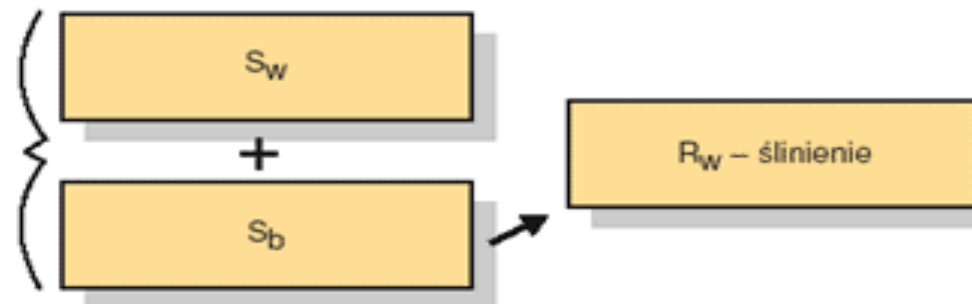

podstawowe cechy warunkowania klasycznego

Przed warunkowaniem

Warunkowanie

Po warunkowaniu

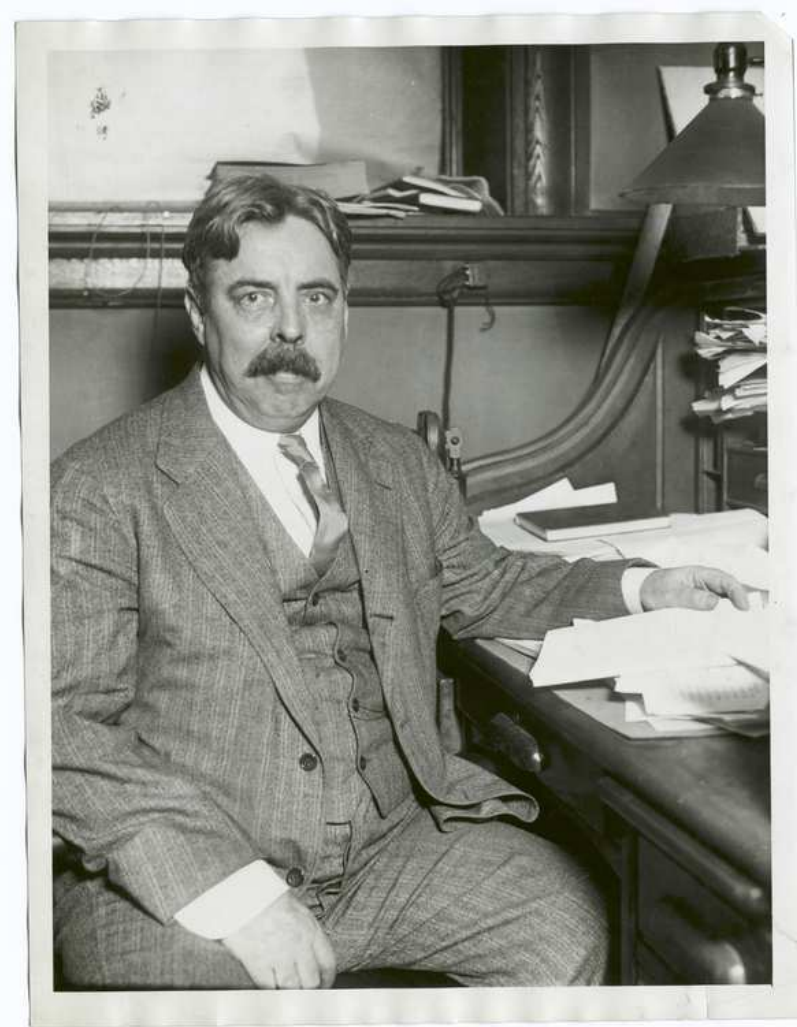
procesy stanowiące podstawę warunkowania klasycznego

- **ogólna pobudliwość**
- **układ bodźców w czasie**
- **generalizacja bodźca**
- **różnicowanie i hamowanie**
- **wygaszanie**

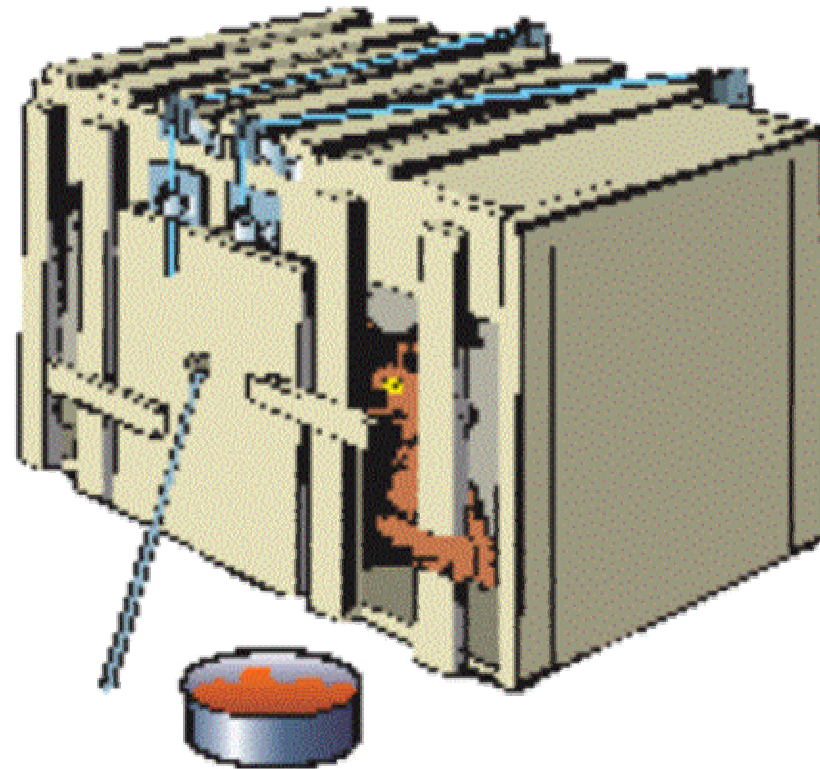

Edward Thorndike (1874-1949)

skrzynka problemowa Thorndike'a

prawo efektu

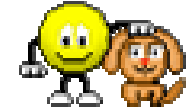

- ✦ zachowanie, które w danej sytuacji wywołuje odczucie zadowolenia, zostaje skojarzone z tą sytuacją i jeśli w przyszłości sytuacja ta się powtórzy, to wzrasta prawdopodobieństwo, iż powtórzone zostanie także zachowanie
- ✦ jeżeli natomiast w danej sytuacji zachowanie wywoła odczucie dyskomfortu, to spada prawdopodobieństwo powtórzenia się tego zachowania w podobnych warunkach w przyszłości

warunkowanie instrumentalne

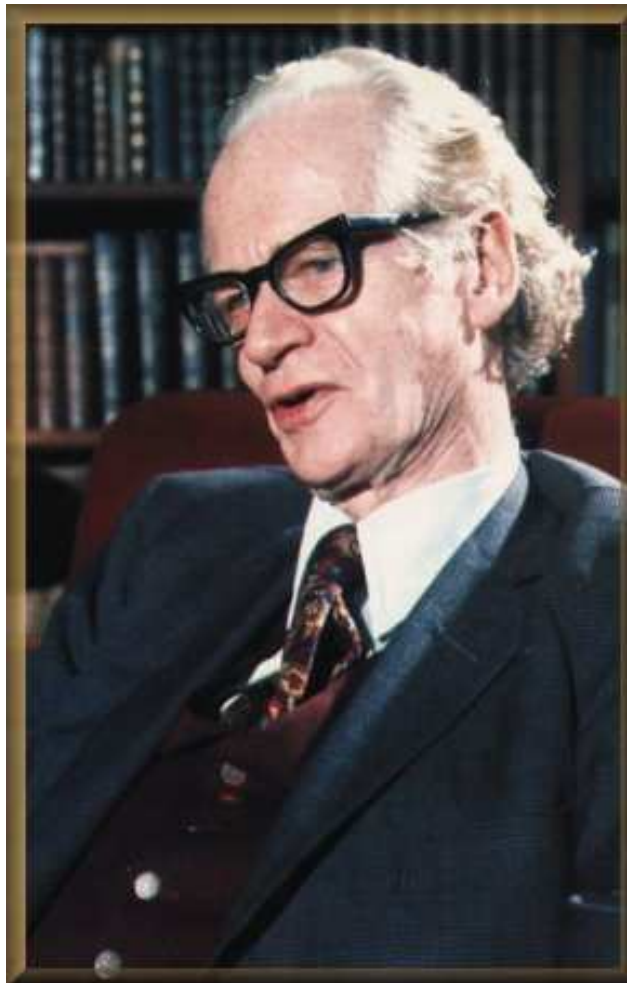

**wzmocnienie pojawia się tylko
wówczas, gdy badany podmiot
wykona odpowiednią reakcję**

Burrhus Frederic Skinner (1904-1990)

behawioryzm Skinnera

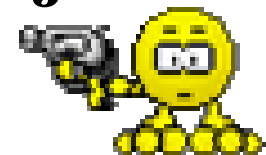
- w behawioryzmie najważniejsze są nagrody i kary
- obserwacje na zwierzętach mają bezpośrednie zastosowanie w interpretacji zachowania ludzkiego
- schemat zachowania rozumiemy jako reakcję na bodziec
- badacz powinien się interesować danymi obserwowanymi
- wykluczał znaczenie terminów (desygnatów), którymi nauka nie powinna się zajmować

odmiany zachowania organizmu

- **zachowanie reaktywne** – ma miejsce gdy zarówno S (bodziec), jak i R (reakcja) są obserwowane wzrokowo oraz gdy reakcja pojawia się jako następstwo S (bodźca)
- **zachowanie sprawcze** – mówimy o nim gdy możemy obserwować R, gdy S nie jest dostępne naszej obserwacji; zachowanie jest sprawcze, gdy jakaś właściwość organizmu sprawia, iż jest on aktywny i demonstruje reakcje dotychczas mu nieznanne

rozdzielenie zachowań reaktywnych i sprawczych

pozwoilo precyzyjnie odrznic warunkowanie
klasyczne od sprawczego

- ☀ **zachowanie reaktywne** – jest nastepstwem warunkowania klasycznego, tzn. dziala bodziec obojetny, nastepuje wzmochnienie i reakcja odruchu motorycznego
- ☀ **zachowanie sprawcze** – jest przypadkiem uczenia sie, jest to reakcja, ktora nie jest poprzedzana okrelonym bodzcem

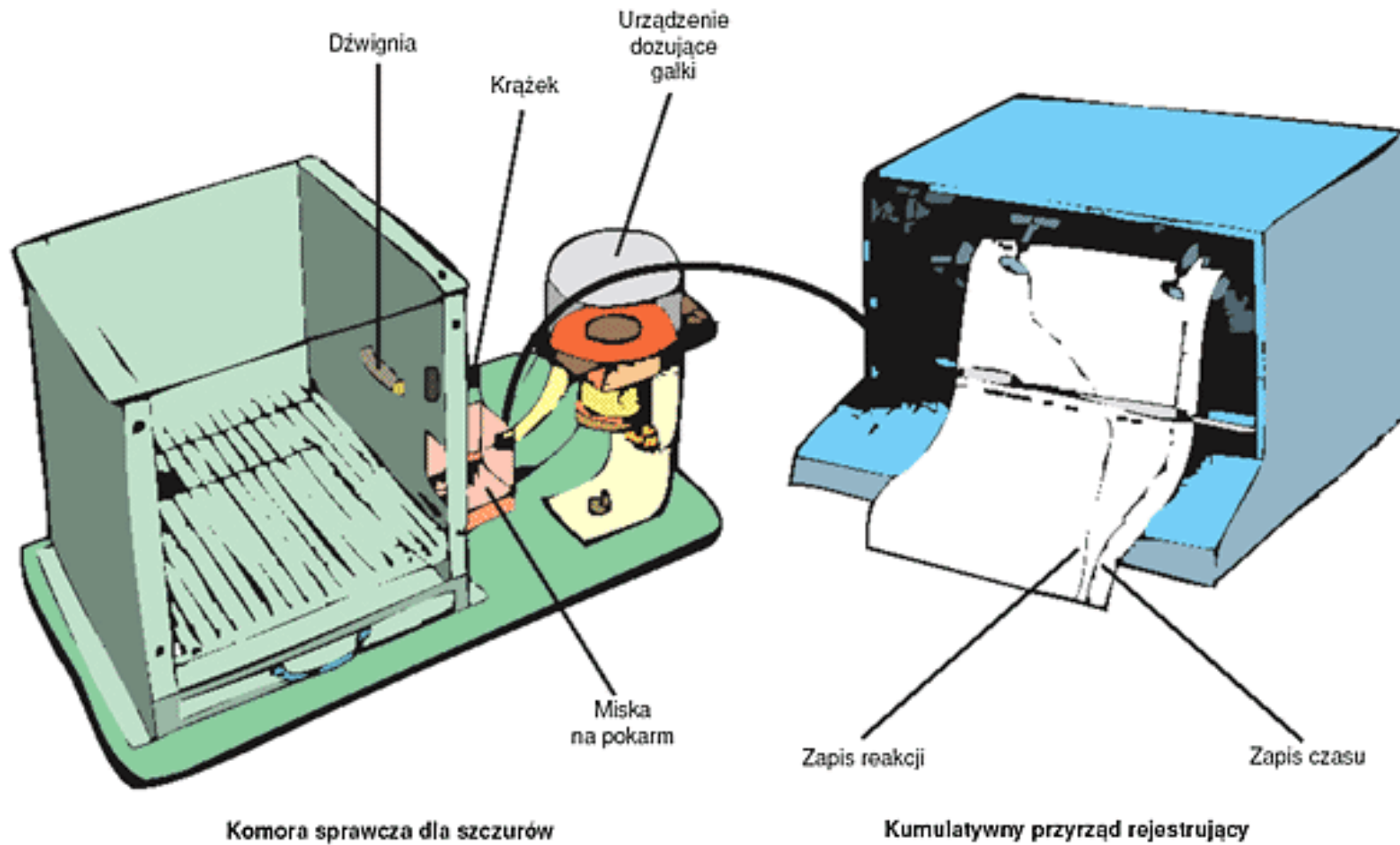
warunkowanie sprawcze

- ❖ **warunkowanie poprzez wzmocnienie następujące w momencie reakcji badanego**
- ❖ **czynniki wzmacniające:**
 - **pozytywny – nagroda**
 - **negatywny – kara**

skrzynka Skinnera

prawa reakcji odruchów

- **prawo progu** – do wywołania reakcji niezbędna jest minimalna siła bodźca
- **prawo latencji** – istnieje ukryty czas wystąpienia reakcji po zadziałaniu bodźca
- **prawo siły reakcji** – siła reakcji jest funkcją intensywności bodźca
- **prawo pozmienności** – reakcja może pojawiać się przez pewien czas po ustaniu działania bodźca
- **prawo czasowego sumowania** – wydłużenie działania bodźca może dać podobny efekt jak nasilenie intensywności bodźca

kara

zasady stosowania kary

- **zawsze musi występować reakcja alternatywna**
- **specyficzność reakcji i sytuacji karanej**
- **synchronizacja reakcji i kary**
- **ucieczka jest niedozwolona**
- **intensywność**
- **czas trwania**
- **zakazane przejawy współczucia**
- **motywacja**
- **nie powinna występować generalizacja z czynności na dyspozycję**

wiek przedszkolny

rozumienie kary i sprawiedliwości

- kara ekspiacyjna – arbitralna
- surowa
- immanentna
- sprawiedliwość = równość bez intencji

czy stosować karę fizyczną?

- **teoria społecznego uczenia się**
- „dzieci bite biją”
- **miłość vs nienawiść**
- **najwyższy wymiar kary**
- **strach przed karą uogólnia się na lęk przed karzącym**
- **odreagowanie emocji karzącego**
- **gdy brak karzącego zakaz nie działa**

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 40.

Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu.
Zakazuje się stosowania kar cielesnych.

kodeks karny

Art. 217.

§ 1. *Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.*

§ 2. *Jeżeli naruszenie nietykalności wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.*

§ 3. *Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.*

kodeks rodzinny i opiekuńczy

Art. 95.

§ 1. Władza rodzicielska obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka.

§ 2. Dziecko pozostające pod władzą rodzicielską winno rodzicom postuszeństwo.

§ 3. Władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak tego wymaga dobro dziecka i interes społeczny.